

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARGA INGLIZ TILINI O'RGATISHDA YANGI INTERFAOL USULLARNING SAMARADORLIGI

Rahmatova Nargiza Valijonovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Katta o'qituvchi

Annotatsiya: Mazkur tezisda oliy ta'lim muassasalarida talabalarga ingliz tilini o'rgatishda yangi interfaol usullarning samaradorligi, oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili darslarida ixtisoslashtirilgan materiallardan foydalangan holda o'qitishning hozirgi holati, oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish sifatini oshirish to'g'risida to'liq bayon qilingan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim muassasalari, ingliz tili o'qitish, interfaol metodlar, ixtisoslashtirilgan materiallar, grammatik ko'nikmalar.

Kirish: Respublikamiz oliy ta'lim tizimida ingliz tili darslari bo'lajak kadrlarni tayyorlash va ilmiy maqsadlarda zarur ma'lumotlarni topish, mutaxassislik bo'yicha asl adabiyotlarni o'qish, chet tilida og'zaki muloqotda qatnashish jarayonida o'tkaziladi. O'z sohasi mutaxassisi o'z kasbiga oid asl ingliz tilidagi adabiyotlarni o'qiy olishi, o'qilgan matnni tushunib, o'z kasbida qo'llay olishi kerak. Bundan tashqari, u berilgan mavzu bo'yicha chet tilida suhbatdosh bilan erkin fikr almashishi kerak.

Asosiy qism: Ta'limda kompetentsiya yondashuvi ma'lum natijalarga erishish va muhim kompetentsiyalarni o'zlashtirishga qaratilgan. Kompetentsiya kelajakdagi kasbiy faoliyatiga qarab shakllanadi. Bunday sharoitda ta'lim jarayoni yangi ma'no kasb etadi, u o'quv va o'qitish jarayoniga aylanadi, kasbiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan kompetentsiyani mustaqil ravishda o'rganishga, ijtimoiy mehnat, madaniy, maishiy va madaniy hordiq chiqarishda chet tilidan foydalanishga erishiladi. Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili mutaxassisligi bo'yicha materiallardan foydalanish

holatini aniqlashga qaratilgan yana bir hujjatimiz chet tili fanining barcha bakalavriat bosqichi talabalari uchun yaratilgan namunaviy fan dasturi bo'ldi. Fan dasturi chet tili kafedralari tomonidan ishchi dasturlar, o'quv-uslubiy majmualar, o'quv qo'llanmalar va darsliklar yaratish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Ish dasturlari asosida pedagoglar o'zlarining kalendar rejalarini tuzadilar. Bugungi kunda ingliz tili o'ziga xos mavqega ega va lingua franca - butun insoniyatning xalqaro muloqot tiliga aylanib bormoqda. Ammo yarim asr oldin ingliz tili xalqaro tillardan biri edi. Bugungi kunda ingliz tili nafaqat Yevropada, balki butun dunyoda xalqaro muloqot tili sifatida o'z mavqeini mustahkamladi. Chet tillarini bilish kasbiy ta'limning ajralmas qismlaridan biriga aylanib bormoqda. Turli sohalardagi mutaxassislarning xorijiy hamkorlar bilan hamkorlik qilish sur'atlari yuqori bo'lganligi sababli ularning til o'rganishga bo'lgan talabi yuqori. Kishilar bunday bilimlarni dastlab maktabda, kollejda, litseyda, keyinroq institutlarda, malaka oshirish kurslarida yoki mustaqil ravishda chet tilini o'rganishga yordam beruvchi asosiy ma'lumotlar to'plami bilan tanishish orqali o'rganadilar. Bugungi kunda turli darajadagi til ko'nikmalariga ega bo'lgan odamlar uchun katta o'quv materiallari to'plami mavjud. Bu maqsadni amalga oshirishdagi muvaffaqiyat o'qituvchilarning amaliy uslub va mahoratiga bog'liq. Ingliz tilida o'quvchi nutqini rivojlantirishda fikrni ingliz tilida, ya'ni ona tilida ifodalash uslubiga qiyoslanadigan muqobil fikrni ifodalash usulini shakllantirish zarur. Buning uchun boshlang'ich sinf o'quvchilarini nutq namunalarini o'rgatish orqali ingliz tilida fikrni ifodalash usullari bilan tanishtirish tavsiya etiladi. Chunki nutq namunalarining boy repertuari o'quvchilarning pragmatik kompetensiyasini rivojlantirish va shakllanmagan grammatik ko'nikmalarni qoplashda muhim ahamiyatga ega. Talabaning ingliz tilida nutqini rivojlantirishda fikrni ifodalashning muqobil usulini takomillashtirish kerak, bu fikrni ingliz tilida, ya'ni ona tilida ifodalash usuli bilan qiyoslanadi. Shu maqsadda boshlang'ich sinf o'quvchilarini nutq namunalarini o'rgatish orqali ingliz tilida fikrni ifodalash usullari bilan tanishtirish tavsiya etiladi. Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish talabalarning ilmiy va kasbiy intilishlariga mos kelmaydigan umumiy

materiallar bilan cheklanib qolmasligi kerak. Dunyo bo'ylab oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili nafaqat o'qitish vositasi, balki o'ziga xos fan hamdir. Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini samarali o'qitishni osonlashtirish uchun o'qituvchilar maxsus materiallarga tobora ko'proq murojaat qilmoqdalar. Ushbu materiallar talabalarni jalb qilish, ularning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish va ularning akademik va kasbiy sayohatlari uchun zarur bo'lgan til ko'nikmalariga ega bo'lishlarini ta'minlash uchun mo'ljallangan.

Xulosa: Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, Oliy o'quv yurtlarida ingliz tilini o'rgatish umumiy tillarni o'qitishdan tashqari rivojlandi. Ixtisoslashtirilgan materiallar o'qituvchilar uchun talabalarning turli ehtiyojlarini qondirish va ularni akademik va kasbiy kelajagining til talablariga tayyorlash uchun muhim vositaga aylandi. Ushbu materiallardan samarali foydalangan holda, o'qituvchilar talabalarga o'zlari tanlagan sohalarda muvaffaqiyat qozonishlari va ingliz tilini muloqot va muvaffaqiyat uchun qimmatli vosita sifatida o'zlashtirishlari mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Hoshimov O. H; Yakovov I.Y. Ingliz tilini o'qitish metodikasi – Toshkent – 2003.
2. Chet tillarni o'qitishning zamonaviy texnologiyasi masalalari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari – Toshkent 2007.
3. Bekmuratova U. B. “Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish” Toshkent – 2012.
4. Jalolov J.J., Maxkamova G.T., Ashurov Sh.S. Ingliz tili o'qitish metodikasi-T.: 2015.
5. Toliboboeva, Sh. Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Young Scientist, 2020.